แนวทางการบูรณาการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี

GUIDELINES FOR INTEGRATING INFORMATION TECHNOLOGY MEDIA WITH BUDDHIST STUDIES LEARNING MANAGEMENT FOR UNDERGRADUATE STUDENTS

[1]พระพิชาญ สุมงฺคโล (ภูประทาน), [2]พระณานิพิทย์ อินฺทจารี,
[3]พระครูธรรมธรวีรยุทธ กุสลจิตฺโต (คำโสกเชือก) และ [4]สอาด ภูนาสรณ์
[1]Phra Pichan Sumongkhlo (Pooparthan), [2]PhraChanipit Intachari,
[3]Phrakhruthammathon Weerayut Kusalacitto (Kamsokchuak)
and [4]Saard Poonasron

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahamakut Buddhist University, Thailand

[1]pprathan666@gmail.com

Received : December 6, 2024; **Revised** : March 17, 2025; **Accepted** :April 29, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพ ความรู้ความเข้าใจการบูรณาการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี 2) เพื่อเสนอแนวทางการบูรณาการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพ ความรู้ ความเข้าใจการบูรณาการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี โดยรวมรวมอยู่ใน

[1] นักวิชาการอิสระ

[2] อาจารย์, หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนพระพุทธศาสนา วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

[3] อาจารย์, ดร., วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

[4] อาจารย์, ดร., หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.50, S.D. 0.44) 2. การบูรณาการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี โดยให้ความสำคัญกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนเทคโนโลยีอื่นๆ และโครงสร้างพื้นฐานด้าน ICT เพื่อพัฒนาทักษะครูผู้สอนในด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information Media and Technology Skills) ความสามารถด้านสารสนเทศ (Information Literacy) การรู้เรื่องสื่อ (Media Literacy) และการรู้เรื่อง ICT (Information Communication & Technology) แนวทางการบูรณาการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี โดยให้ความสำคัญกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนเทคโนโลยีอื่นๆและโครงสร้างพื้นฐานด้าน ICT เพื่อพัฒนาทักษะครูผู้สอนในด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information Media and Technology Skills) ความสามารถด้านสารสนเทศ (Information Literacy) การรู้เรื่องสื่อ (Media Literacy) และการรู้เรื่อง ICT (Information Communication & Technology) โดยบูรณาการกับทักษะ C-Teacher ของอาจารย์ผู้สอนซึ่งประกอบด้วย (1) Content (2) Computer (ICT) Integration (3) Constructionist (4) Connectivity (5) Collaboration (6) Communication (7) Creativity และ (8) Caring

คำสำคัญ: แนวทาง, การบูรณาการ, สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ, การจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา, นิสิตระดับปริญญาตรี

Abstract

The purposes of this research were as follow: 1) to study the current state of knowledge and understanding of integrating information technology media in Buddhist education for undergraduate students. 2) to propose guidelines for integrating information technology media in Buddhist education for undergraduate students. The research found that : 1. The current state of knowledge and understanding of integrating information technology media in Buddhist education for undergraduate students is at a moderate level ($\bar{X}$ = 3.50, S.D. 0.44) 2. The integration of information technology media in Buddhist education for undergraduate students emphasizes learning and innovation skills, information technology media skills, and other technologies and ICT infrastructure to develop teachers' skills in information, media, and technology (Information Media and Technology Skills), information literacy, media literacy, and ICT literacy. The guidelines for

integrating information technology media in Buddhist education for undergraduate students emphasize learning and innovation skills, information technology media skills, and other technologies and ICT infrastructure to develop teachers' skills in information, media, and technology (Information Media and Technology Skills), information literacy, media literacy, and ICT literacy. This integration aligns with the C-Teacher skills, which include: (1) Content (2) Computer (ICT) Integration (3) Constructionist (4) Connectivity (5) Collaboration (6) Communication (7) Creativity และ (8) Caring

Keywords : Guidelines, Integrating Information Technology Media, Buddhist Studies Learning Management, Undergraduate Students

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่เกิดขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ทุกชั้นวรรณะโดยมุ่งเน้นถึงกลุ่มคนที่มีความวุ่นวายหรือมีความทุกข์ เพื่อดับตัณหาความยากของมนุษย์อันเป็นต้นเหตุความทุกข์ พระพุทธศาสนามีวิธีการแห่งหลักธรรมคำสอนที่เป็นจุดแห่งความคิดมากมาย โดยอาศัยความศรัทธาเป็นพื้นฐานและมีปัญหาเป็นผลที่เกิดตามมา ดังนั้นพระพุทธศาสนามีความสำคัญมากมายหลายประเด็นมีหลักคำสอนสำหรับพัฒนาบุคคลให้บรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุดแห่งชีวิตบนพื้นฐานของเหตุผลและความถูกต้อง ท่านได้กำหนดข้อปฏิบัติในการฝึกฝนอบรมตน ด้วยการให้ละความชั่ว ประพฤติแต่ความดีและทำจิตใจของตนให้บริสุทธิ์ผ่องใส ซึ่งในขั้นตอนของการพัฒนาตนนั้น ต้องเริ่มต้นด้วยมีศรัทธา คือมีความเชื่อที่ถูกต้องในหลักเหตุและผลโดยอาศัยปัญญาเข้าไปกำกับทุกขั้นตอนของการปฏิบัติ แต่การที่คนเราจะมีปัญญาได้นั้น ตนเองก็ต้องรู้จักคิด รู้จักอบรมปัญญาให้เกิดขึ้น ด้วยการฟังจากบุคคลอื่นบ้าง จากการอ่านตำราบ้าง จากการคิดค้นด้วยตนเองบ้าง จากการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมทั่วไปบ้าง จากประสบการณ์ต่างๆ บ้าง เมื่อคนเรามีปัญญาความรอบรู้แล้ว จะสามารถใช้เป็นประทีปส่องทางไปสู่ความสำเร็จทั้งในด้านหน้าที่การงาน และการดำเนินชีวิตประจำวัน และยังสามารถที่จะพัฒนาจิตใจตนเองให้เข้าถึงความมีอิสรภาพอย่างแท้จริงอีกด้วย กล่าวคือ ทำให้จิตหลุดพ้นจากการครอบงำของกิเลสและความทุกข์ทั้งปวงได้ (DLTV มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม, ออนไลน์)

มหาวิทยาลัยสงฆ์ของไทยอันประกอบด้วยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้จัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาเพื่อเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง เข้าใจและเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม

ศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ ใส่ใจต่อความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม พร้อมให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถด้านพระพุทธศาสนาทั้งด้านวิชาการและภาคปฏิบัติ มีหลักวิชาการที่นิสิตสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้านอื่นๆ ตามหลักการศึกษาสมัยใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการแก้ปัญหาชีวิตและพัฒนาสังคมประเทศชาติได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะที่สำคัญสาขาวิชาพระพุทธศาสนา ในมหาวิทยาลัยสงฆ์มุ่งพัฒาหลักสูตรเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและมีทักษะการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยมีการสอนทั้งทฤษฎีและหลักการปฏิบัติด้านพระพุทธศาสนา เสริมสร้างศักยภาพให้นิสิตทั้งพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์สามารถนำความรู้ด้านพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่แขนงต่างๆ เพื่อพัฒนาตนเอง องค์กรที่เกี่ยวข้องกับตนเอง สังคมประเทศชาติและปรับศักยภาพความรู้ความสามารถเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและ ประชาคมโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ (NECTEC, ออนไลน์)

ในอดีตแนวทางในการศึกษาพระพุทธศาสนาของพระภิกษุ สามเณร เป็นที่รู้กันดีว่าต้องศึกษาโดยผ่านการเทศนาจากพระอาจารย์แบบบอกเล่าปากเปล่า กระทั่งการศึกษาด้วยการอ่านผ่าน หนังสือ ทว่ามาถึงยุคปัจจุบันนี้การเรียนรู้เรื่องพระพุทธศาสนาจะไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป ทั้งยังสามารถเข้าถึงผู้คนได้ในวงกว้าง ด้วยเทคโนโลยีวิทยาการสมัยใหม่ที่ช่วยให้การศึกษาพระพุทธศาสนาไม่เป็นเรื่องน่าเบื่อหน่าย ด้วยรูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือ ICT: Information Communication and Technology มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนหลายรูปแบบ โดยปรับเปลี่ยนจากเดิมที่ครูเป็นศูนย์กลางกำหนดให้เรียนรู้สิ่งต่างๆ มาสู่การเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนเอง เพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความชอบความถนัดและความสามารถแตกต่างกัน การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงมีความสำคัญมาก ในศตวรรษแห่งภูมิปัญญา การประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนหลายรูปแบบ เช่นการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วย (Computer Assisted Instruction) การเรียนในรูปแบบ อิเลคทรอนิกส์ (E-Leaning) การเรียนโดยใช้การสื่อสารทางไกล (Distance Learning) ภายใต้ความเชื่อเกี่ยวกับศักยภาพของเทคโนโลยีในปัจจุบันที่จะให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่มากมาย หรือในโลกแห่งความรู้ (World Knowledge) ซึ่งผู้เรียนมีความสามารถที่จะเรียน เวลาใด สถานที่ใด หรือแม้กระทั่งจะเรียนรู้กับใครก็ได้ตามความสนใจของแต่ละคน จึงเกิดความยืดหยุ่นในการเรียนรู้มากขึ้น การนำ ICT มาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์นั้น ผู้เรียนต้องมีทักษะและปฏิสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้กับผู้สอน (ครูบ้านนอกดอทคอม, ออนไลน์)

จากที่กล่าวมาข้างต้น การสอนพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ มุ่งมั่นพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาการของมหาวิทยาลัยและพระพุทธศาสนา เพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการและความเป็นสากล อีกทั้งจะทำหน้าที่เป็นแหล่งให้บริการความรู้เกี่ยวกับกับ วิชาการทางพระพุทธศาสนาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ อันจะก่อให้เกิดการพัฒนามวลมนุษย์ สังคม และ สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนได้เข้าสู่สังคมยุคใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ความรู้ ความเข้าใจการบูรณาการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี

2. เพื่อเสนอแนวทางการบูรณาการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยแนวทางการบูรณาการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรีเป็นการวิจัยแบบผสานวิธี โดยดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ คณาจารย์ผู้สอนพระพุทธศาสนาในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น คณาจารย์ผู้สอนพระพุทธศาสนาในวิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย คณาจารย์ผู้สอนพระพุทธศาสนาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น คณาจารย์ผู้สอนพระพุทธศาสนาในหน่วยวิทยบริการจังหวัดกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น รวมจำนวน 60 รูป/คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณาจารย์ผู้สอนพระพุทธศาสนาในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 15 รูป/คน คณาจารย์ผู้สอนพระพุทธศาสนาในวิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 10 รูป/คน คณาจารย์ผู้สอนพระพุทธศาสนาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น จำนวน 15 รูป/คน คณาจารย์ผู้สอนพระพุทธศาสนาในหน่วยวิทยบริการจังหวัดกาฬสินธุ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น จำนวน 12 รูป/คน รวมจำนวน 52 รูป/คน โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ประธานหลักสูตรพระพุทธศาตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 6 รูป/คน ประธานหลักสูตรหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 6 รูป/คน รวม 12 รูป/คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

มุ่งศึกษาแนวทางการบูรณาการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

การวิจัยแนวทางการบูรณาการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพ ความรู้ ความเข้าใจการบูรณาการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรีโดยรวมรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = = 3.50, S.D. 0.44)

2. แนวทางการบูรณาการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี โดยให้ความสำคัญกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนเทคโนโลยีอื่นๆ และโครงสร้างพื้นฐานด้าน ICT เพื่อพัฒนาทักษะครูผู้สอนในด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information Media and Technology Skills) ความสามารถด้านสารสนเทศ (Information Literacy) การรู้เรื่อง สื่อ (Media Literacy) และการรู้เรื่อง ICT (Information Communication & Technology) โดยบูรณาการกับทักษะ C-

Teacher ซึ่งประกอบด้วย (1) Content (2) Computer (ICT) Integration (3) Constructionist (4) Connectivity (5) Collaboration (6) Communication (7) Creativity และ (8) Caring

อภิปรายผล

การวิจัยแนวทางการบูรณาการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี มีประเด็นที่สำคัญสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพ ความรู้ ความเข้าใจการบูรณาการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรีโดยรวมรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.50, S.D. 0.44) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสอนพระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลมีความท้าทายหลายประการที่อาจารย์ผู้สอนต้องเผชิญ อาทิ การเข้าถึงเทคโนโลยี: อาจารย์บางท่านอาจขาดความรู้หรือทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล การสร้างเนื้อหาที่น่าสนใจ: การทำให้เนื้อหาธรรมะน่าสนใจและเข้าถึงง่ายผ่านสื่อดิจิทัล เช่น วิดีโอสั้น, ไลฟ์สด, หรือโพสต์ในโซเชียลมีเดีย เป็นสิ่งที่ท้าทาย การรักษาความถูกต้องของเนื้อหา: การเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อออนไลน์ต้องระมัดระวังในการรักษาความถูกต้องของเนื้อหา เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดหรือบิดเบือน การจัดการกับข้อมูลที่มากมาย: การจัดการกับข้อมูลที่มีอยู่มากมายในโลกออนไลน์ และการคัดกรองข้อมูลที่มีคุณภาพและน่าเชื่อถือเป็นสิ่งที่สำคัญ การสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน: การสร้างปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของผู้เรียนผ่านสื่อดิจิทัลอาจเป็นเรื่องยาก เนื่องจากขาดการสื่อสารแบบตัวต่อตัว การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง: อาจารย์ต้องมีความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและวิธีการสอนใหม่ๆ การเผชิญกับปัญหาเหล่านี้ต้องการการฝึกอบรมและการสนับสนุนจากทั้งสถาบันการศึกษาและชุมชน เพื่อให้อาจารย์สามารถใช้เทคโนโลยีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันสมัย ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรเล็งเห็นถึงความสำคัญ ของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการช่วยเพิ่มศักยภาพทั้งด้านการบริหารจัดการการศึกษาและการเรียนการสอนพระพุทธศาสนารวมถึงการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้กับนิสิต ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการที่ส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัยและไม่ซ้ำซ้อนเพื่อให้นิสิตนักศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และผู้รับบริการสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรต้องพัฒนาด้านวิชาการ ควบคู่กับการจัดให้มีแหล่งบริการเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ ให้เกิดขึ้นภายใน

มหาวิทยาลัย เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพการสื่อสารระดับสากลให้นิสิต บุคลากรทางการศึกษาได้เรียนรู้มีทักษะในการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร โดยอยู่บนพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษา นิสิต ใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนควบคู่กับการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาจะช่วยนำส่งความรู้เนื้อหารายวิชาต่าง ๆ ไปยังผู้เรียนได้อย่างแพร่หลายและช่วยเพิ่มพูนความรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Raja and Nagasubramani (2018) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของเทคโนโลยียุคใหม่ในการศึกษา พบว่า เครื่องมือทางเทคโนโลยีจะเข้ามาเพิ่มพูนการทำกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมดในชั้นเรียน เทคโนโลยีสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ แบบกระตุ้นให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนสำหรับผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาและรักษาความรู้จำในเนื้อหาความรู้ หรือแนวคิดต่าง ๆ ในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งวิธีการที่ทันสมัยนี้สามารถนำมาใช้ทดแทนการเรียนรู้แบบเดิมที่ผู้เรียนเป็นผู้รอรับความรู้แต่เพียงฝ่ายเดียว

2. แนวทางการบูรณาการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี โดยให้ความสำคัญกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนเทคโนโลยีอื่นๆ และโครงสร้างพื้นฐานด้าน ICT เพื่อพัฒนาทักษะครูผู้สอนในด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information Media and Technology Skills) ความสามารถด้านสารสนเทศ (Information Literacy) การรู้เรื่อง สื่อ (Media Literacy) และการรู้เรื่อง ICT (Information Communication & Technology) โดยบูรณาการกับทักษะ C-Teacher ซึ่งประกอบด้วย (1) Content (2) Computer (ICT) Integration (3) Constructionist (4) Connectivity (5) Collaboration (6) Communication (7) Creativity และ (8) Caring ซึ่งสอดคล้องกับ ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2556) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ในยุคใหม่ สำหรับซึ่งเป็นย การสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา การปรับเปลี่ยนวิธีการสอน และการเรียนรู้ให้ตอบสนองกับสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป และรูปแบบการเรียนรู้ในยุคสมัยหน้าที่กำลังจะตามมา (next-generation of learning) อย่างไรก็ดี การปฏิรูปการศึกษาโดยการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนและการเรียนรู้ ในลักษณะต่างๆ นั้น สิ่งสำคัญมากที่สุดประการหนึ่ง ได้แก่ ความพร้อมของผู้สอนและผู้เรียน ในการตอบสนองกับวิธีการสอนและการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้เป็นที่ยอมรับกันดีว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ยาก หรือเป็นไปอย่างจำกัด หากปราศจากซึ่งความพร้อมของอาจารย์ผู้สอนและผู้เรียน อาจารย์ผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีทักษะสำคัญสำหรับยุคนี้ที่เรียกว่า C-Teacher ซึ่งได้แก่ (1) Content: ผู้สอนต้องมีความรู้และทักษะในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี เพราะหากผู้สอนไม่เชี่ยวชาญในเรื่องที่สอนหรือถ่ายทอด ก็ไม่สามารถทำให้ผู้เรียน

เรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมาย (2) Computer (ICT) Integration: ผู้สอนต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีจะช่วยกระตุ้นความสนใจให้แก่ผู้เรียน ยิ่งถ้าได้ผ่านการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพจะยิ่งช่วยส่งเสริมทักษะที่ต้องการได้เป็นอย่างดี (3) Constructionist: ผู้สอนต้องเข้าใจแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นได้เองจากการเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่เข้ากับความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ได้รับ และได้จากการลงมือปฏิบัติในกิจกรรมต่าง ๆ โดยครูสามารถนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างความรู้และสร้างสรรค์ชิ้นงานต่าง ๆ ผ่านการประยุกต์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากในชั้นเรียนและจากการศึกษาด้วยตนเอง (4) Connectivity: ผู้สอนต้องสามารถจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและระหว่างผู้สอนในสถานศึกษาเดียวกันหรือต่างสถานศึกษา รวมถึงความเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาและสถานศึกษากับชุมชนเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เป็นประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน (5) Collaboration: ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ในลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน เพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ด้วยตนเอง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสารสนเทศระหว่างกัน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะอาชีพและทักษะชีวิต (6) Communication: ผู้สอนมีทักษะการสื่อสาร ทั้งการบรรยาย การยกตัวอย่าง การเลือกใช้สื่อ การนำเสนอสื่อ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมนำไปสู่ความเข้าใจและสามารถเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (7) Creativity: ผู้สอนจำเป็นต้องสร้างสรรค์กิจกรรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย แปลกใหม่จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด ผู้สอนต้องเป็นมากกว่าผู้ถ่ายทอดความรู้โดยตรงเพียงอย่างเดียว และและ (8) Caring: ผู้สอนต้องมีมุทิตาจิตต่อผู้เรียน ต้องแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยอย่างจริงใจต่อผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อใจส่งผลต่อการจัดสภาพการเรียนรู้ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย ซึ่งเป็นสภาพที่ผู้เรียนจะมีความสุขในการเรียนรู้และจะเรียนรู้ได้ดีที่สุด

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษา

การบูรณาการเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนามีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคดิจิทัลนี้ เนื่องจากสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความน่าสนใจในการเรียนรู้ได้หลายประการที่สำคัญ ดังนี้ การเข้าถึงข้อมูลและแหล่งเรียนรู้: เทคโนโลยีช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายได้ง่ายขึ้น เช่น การใช้แอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาพระพุทธศาสนา

ทำให้ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ทุกที่ทุกเวลา การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมาย: การใช้เทคโนโลยีช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายและน่าสนใจมากขึ้น เช่น การใช้สื่อมัลติมีเดียในการสอนเรื่องราวทางพระพุทธศาสนา หรือการใช้เกมและกิจกรรมเชิงโต้ตอบเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา: เทคโนโลยีสามารถช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาของผู้เรียนได้ เช่น การใช้โปรแกรมจำลองสถานการณ์หรือการใช้แอปพลิเคชันที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการคิดเชิงวิพากษ์ การส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ: เทคโนโลยีช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกันได้ง่ายขึ้น เช่น การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการทำงานกลุ่มหรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การประเมินผลการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ: เทคโนโลยีช่วยให้การประเมินผลการเรียนรู้มีความแม่นยำและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การใช้ระบบการทดสอบออนไลน์หรือการใช้แอปพลิเคชันในการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

ครูบ้านนอกดอทคอม. *การบูรณาการ ICT กับการเรียนการสอน.* https://www.kroobannok.com/11700.

ถนอมพร เลาหจรัสแสง. (2563). *การเรียนรู้ในยุคสมัยหน้า : ตอนอนาคตครูไทย ครูพันธุ์ C.* เชียงใหม่ : สถานบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564).*กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.

DLTV มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. *ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย.* https://dltv.ac.th › utils › files › download.PDF.

Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607 – 610.

NECTEC. *ทำไมจึงเรียนพุทธศาสนา*. https://www.nectec.or.th › library.

R. Raja and P. C. Nagasubramani. (2018). Impact of modern technology in education. *Journal of Applied and Advanced Research*, 2018: 3(Suppl. 1), S33-S35.